

Roman Wosiek

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Kolegium Ekonomiczno-Społeczne
Instytut Studiów Międzynarodowych
roman.wosiek@sgh.waw.pl

MIĘDZYNARODOWA KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI – ASPEKTY TEORETYCZNE

Streszczenie: Praca dotyczy aktualnych trendów i problemów badawczych z zakresu konkurencyjności międzynarodowej gospodarki. Przeprowadzona dyskusja uwzględniła różne stanowiska i koncepcje definicyjne tej kategorii tematycznej, w tym zarówno wyniki badań polskich ekonomistów, jak i naukowców z całego świata, oraz głosy krytyczne. Uzupełnieniem tych wielowymiarowych rozważań są zaprezentowane rozwiązania stosowane przez organizacje międzynarodowe, które od lat specjalizują się w badaniu tychże zjawisk.

Słowa kluczowe: konkurencyjność, pozycja konkurencyjna, zdolność konkurencyjna, wzrost gospodarczy.

Wprowadzenie

Konkurencyjność gospodarki związana jest z jej poziomem rozwoju i strukturą ekonomiczno-społeczną. Zmiany dokonujące się we współczesnej gospodarce światowej, takie jak globalizacja, internacjonalizacja, regionalizacja i procesy integracyjne, doprowadziły w ciągu ostatnich kilku dekad do wzrostu znaczenia międzynarodowej konkurencyjności gospodarki. Dokonują się one pod wpływem kolejnej fali rewolucji naukowo-technologicznej (rewolucji cyfrowej), która zainicjowana procesami wielkich przemian trwa do dnia dzisiejszego. Kluczowe dla wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczno-ekonomicznego stały się – oprócz tradycyjnych czynników produkcji, takich jak zasoby naturalne, klimat, kapitał i praca – nowe determinanty. Wśród nich dominującą rolę odgrywa wiedza, innowacyjne technologie (także ich transfer i dyfuzja), infrastruktura transportowa i telekomunikacyjna oraz wykwalifikowana kadra pracowników. Istotny wpływ

na wzrost i rozwój gospodarczy mają także z jednej strony – sfera regulacji, nowoczesny model polityki państwa, a z drugiej – struktury organizacyjne, np. międzynarodowe powiązania handlowe, produkcyjne, kapitałowe i technologiczne. Niejako wspólnym mianownikiem wyróżnionych wyżej kwantyfikatorów systemu funkcjonowania gospodarki stała się konkurencyjność międzynarodowa. To kategoria, która nabrała znaczenia wobec nowych uwarunkowań (nowych wyzwań), w jakich muszą funkcjonować gospodarki – światowy kryzys finansowy, starzejące się społeczeństwo, zwiększająca się współzależność systemów gospodarczych i politycznych, negatywne zmiany klimatyczne czy kurczące się zasoby naturalne wobec zwiększającej się liczby ludności. Jak się wydaje, w pełni uzasadnione jest stwierdzenie, iż rozwój współczesnych gospodarek w dużej mierze zależy od stopnia ich konkurencyjności międzynarodowej.

Celem artykułu jest próba nakreślenia – w płaszczyźnie *stricte* teoretycznej – wybranych problemów badawczych z zakresu konkurencyjności międzynarodowej występujących w dorobku teoretyczno-metodycznym literatury ekonomicznej. Posłuży temu systematyka definicji konkurencyjności międzynarodowej, która pozwoli wyróżnić ich pewne cechy szczególne – indykatory. To z kolei umożliwi odzwierciedlenie obecnie głównych nurtów badawczych we wskazanym obszarze. Prowadzona dyskusja uwzględni różne stanowiska i koncepcje światowej sławy ekonomistów, także głosy krytyczne, oraz analizę koncepcji teoretycznych wykorzystywanych przez organizacje międzynarodowe do badania konkurencyjności gospodarek poszczególnych państw. Wszystko to pozwoli zsyntetyzować kluczowe kwestie, w tym koncepcje modelowania konkurencyjności międzynarodowej. Z uwagi na złożoność problemu i szeroki zakres tematyczny realizowanych zadań w pracy wykorzystane zostaną różne metody badawcze, m.in.: metoda opisowa, metoda analizy dokumentów i danych źródłowych, analiza treści oraz metody badań niereaktywnych.

1. Istota konkurencyjności – ujęcie współczesne

Pojęcie konkurencyjności jest powszechnie używane we współczesnej ekonomii, a popularność badań nad nim nieprzerwanie rośnie od lat 70. XX w. Główną przeszkodą w prowadzeniu prac badawczych w tym obszarze, jest brak jednoznacznej i powszechnie akceptowanej – tj. konsensualnej – definicji tej kategorii. Powstało wiele formuł precyzyjnie określających, co to jest konkurencyjność, ale dotyczą one tylko analizy pojęcia w odniesieniu do wybranego jej wymiaru tzn. przedsiębiorstwa czy sektora gospodarki, lub też są zbyt ogólne, o małej użyteczności badawczej. Przykładami takich definicji, które mają zasto-

sowanie do każdego poziomu rozważań, są propozycje konkurencyjności rozumianej, jako „zdolność do przeciwstawiania się konkurencji” [Buniewicz, 1993, s. 23] lub jako „umiejętność konkurowania, a więc działania i przetrwania w konkurencyjnym otoczeniu” [Gorynia, 2002, s. 48].

Kategoria konkurencyjności, w szczególności na poziomie gospodarek państw, budzi wiele kontrowersji definicyjnych; często w makroekonomicznych analizach pomija się nawet definiowanie tego pojęcia, np. światowej sławy ekonomista M.E. Porter w swojej książce *The Competitive Advantage of Nations* [Porter, 1990] nie precyzuje *explicite* pojęcia konkurencyjności, chociaż wielokrotnie się nim posługuje. W takich przypadkach badanie ilościowo-jakościowe sprowadza się do wielowymiarowej analizy miar i czynników konkurencyjności, które mają ją kształtować. We współczesnej literaturze fachowej istnieje jednak pewna zgodność, co do zestawu cech przypisywanych temu pojęciu. Otóż, pojęcie konkurencyjności [Olczyk, 2008, s. 13; Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki polskiej, s. 13; Weredyk, 2002, rozdział pt. *Przesłanki wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej*, s. 14]:

- powinno odnosić się do wybranych przedmiotów (produkt, sektor, branża, przemysł) lub podmiotów (przedsiębiorstwo, region, państwo);
- jako zjawisko relatywne wymaga porównania z innym obiektem;
- wymaga określenia pola walki, tzn. obszaru, w jakim zostanie osiągnięta przewaga konkurencyjna (wymiar konkurencyjności);
- musi posiadać element statyczny (ocena w danym momencie – poziom) oraz element dynamiczny (zestaw czynników implikujących poprawę w przyszłości – zdolność);
- jako pojęcie, wartościując, wskazuje na stan pożądany.

Fachowa literatura przedmiotu z zakresu szeroko rozumianej konkurencyjności oraz prowadzone studia w tym zakresie pozwalają odnotować, iż dotychczas nie sformułowano pełnej i zwartej teorii konkurencyjności, zarówno w wymiarze mikro, jak i makro¹. Nadmienić warto, iż teoria taka powinna pełnić trzy

¹ Poziom mikro odnosi się do konkurencyjności przedsiębiorstw, a makro – do konkurencyjności międzynarodowej gospodarki. Są to najczęściej analizowane wymiary konkurencyjności. Nie oznacza to bynajmniej, że nie istnieją inne. Otóż konkurencyjność jest także rozpatrywana na poziomie mezo (tzw. konkurencyjność sektorowa) lub na poziomie mega (np. w przypadku konkurencyjności gospodarki UE). Należy w tym miejscu także wyraźnie odróżnić makrokonkurencyjność od mikrokonkurencyjności. Wynika to przede wszystkim z odmiennej natury konkurowania, ale również ze zróżnicowanych celów, jakie stawiają sobie wymienione podmioty. W przypadku przedsiębiorstwa jest to dążenie do maksymalizacji zysku połączone najczęściej z dążeniem do zwiększenia udziału w rynku czy zwiększenia efektywności. Ważne są także: cena, jakość i ewentualne wyniki w handlu zagranicznym. W przypadku państwa głównym celem jest podwyższenie standardu życia jego mieszkańców, wzrost gospodarczy, zwiększenie produktywności i realnych dochodów ludności oraz poprawa wyników w wymianie międzynarodowej.

podstawowe funkcje, tj. wyjaśniającą, decyzyjną i optymalizacji uwarunkowań. Do tego celu niezbędna jest konceptualizacja samego pojęcia, jak również jego eksplikacja, a także konstrukcja zbioru założeń i zestawu czynników determinujących metody badawcze (specyfikacje miar i wskaźników) – to także warunki konieczne do tworzenia wniosków i rekomendacji dla wybranych podmiotów, np. firm lub polityki gospodarczej.

2. Międzynarodowa pozycja i zdolność konkurencyjna gospodarki

Problemy dotyczące uwarunkowań konkurencyjności międzynarodowej są bardzo istotnym, wieloaspektowym i wielowymiarowym obszarem prac badawczych w dziedzinie nauk ekonomicznych. Na tym tle rysują się dwa kierunki rozważań: po pierwsze – w stronę analiz teoretycznych konkurencyjności międzynarodowej oraz uchwycenia jej empirycznego wymiaru (wskaźniki i czynniki), po drugie – w stronę zidentyfikowania źródeł i sposobów budowania przewag konkurencyjnych. Pochodną tych rozważań są definiowane dwa odmienne w swej naturze pojęcia: międzynarodowa pozycja konkurencyjna i międzynarodowa zdolność konkurencyjna [Bieńkowski, 1996, s. 32] (zob. także [Zawiślińska, 2003, s. 20; Bossak, Bieńkowski, 2004, s. 31]). Z pierwszym podejściem związane są najczęściej definicje konkurencyjności międzynarodowej typu wynikowego, a z drugim – definicje typu czynnikowego.

Międzynarodowa pozycja konkurencyjna (konkurencyjność *ex post*), odnosi się do udziału gospodarki w szeroko rozumianej wymianie gospodarczej kraju, tj. wymianie międzynarodowej dóbr, usług, czynników wytwórczych. Na pozycję konkurencyjną duży wpływ ma stan jego równowagi ekonomicznej, poziom inflacji, bezrobocie, kierunek zmian w równowadze budżetowej oraz sytuacja na rachunku bieżącym, poziom zadłużenia międzynarodowego i rezerw walutowych oraz tendencje zmian w kursie walutowym [Bossak, Bieńkowski, 2004, s. 31].

Z kolei międzynarodowa zdolność konkurencyjna (konkurencyjność *ex ante*) jest definiowana jako długofalowa zdolność do sprostania konkurencji międzynarodowej. Zmiana zdolności konkurencyjnej kraju określana jest sumaryczną zmianą wartości czynników ją określających, do których należą inwestycje w działalność gospodarczą o wyższej wartości dodanej, tj. przechodzenie sektorów oraz branż o niskiej produktywności, niskiej technologii, pracochłonnych, do sektorów oraz branż o wysokiej produktywności, wysokiej technologii oraz opartych na wiedzy, a co za tym idzie – poprawienie struktury eksportu zgodnie z odpowiednimi zmianami w gospodarce regionalnej i eksporcie regionalnym [Misala, 2002].

Należy zasygnalizować, iż między wymienionymi wyżej pojęciami (kategoriami) istnieją różnego rodzaju zależności i współzależności; determinowana przez wiele różnych czynników zdolność konkurencyjna wpływa jednoznacznie (przynajmniej teoretycznie) na wartości różnorodnych miar i wskaźników międzynarodowej pozycji konkurencyjnej – to oddziaływanie powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w kształtowaniu się szeroko rozumianej międzynarodowej konkurencyjności gospodarki.

3. Definityjne ujęcie konkurencyjności międzynarodowej gospodarki

Najczęściej pojawiające się definicje konkurencyjności międzynarodowej odwołują się przede wszystkim do wyników danego państwa w wymianie międzynarodowej, a w szczególności do powiększania jego udziałów w rynkach eksportowych². Praktyczne badanie tego pojęcia związane jest z przeprowadzaniem analizy dotyczącej konkurencyjności eksportu. Przykładowo L. Tyson³ konkurencyjność definiuje jako zdolność do sprostania konkurencji międzynarodowej i utrzymania wysokiego tempa krajowego popytu bez pogarszania bilansu obrotów bieżących, z kolei na rynku międzynarodowym wyraża się ona akceptacją wyrobów danego kraju i powiększaniem się jego udziałów w rynkach eksportowych (por. [Wysokińska, 2001, s. 38; Olczyk, 2008, s. 18]).

Kolejna koncepcja zaproponowana przez R.J. Carbaugh łączy wyniki w handlu międzynarodowym z dobrobytem obywateli. Konkurencyjność postrzega się tu jako źródło dobrobytu narodowego, czyli trwałą poprawę standardów życia, przejawiającą się wzrostem realnych dochodów ludności w długim okresie. Tak więc międzynarodową konkurencyjność gospodarki opisuje się jako zdolność w warunkach wolnego handlu i uczciwej konkurencji do produkcji i sprzedaży dóbr i usług, które wygrywają konkurencję na międzynarodowym rynku, przy jednoczesnym wzroście realnych dochodów ludności w długim okresie [Carbaugh, 2000, s. 10].

Konkurencyjność państwa postrzegana może być także przez pryzmat wzrostu i rozwoju gospodarczego. Podejście takie proponują J.D.Sachs i G. Stone, określając państwa konkurencyjne jako te, które mają podstawy ekonomiczne do osiągnięcia szybkiego i wieloletniego wzrostu ekonomicznego, z uwzględnie-

---

² Sprowadzanie konkurencyjności międzynarodowej wyłącznie do wyników w wymianie handlowej budzi wiele kontrowersji. Podejście to sugeruje przyjęcie założenia, że konkurencyjność dotyczy tylko rynku zagranicznego (por. [Wziątek-Kubiak, 2001]).

³ Laura Tyson – amerykańska ekonomistka, przewodnicząca Zespołu Doradców Ekonomicznych Prezydenta Stanów Zjednoczonych w latach 1993-1995.

niem poziomu dochodu narodowego w punkcie startu [Sachs, Stone, 2000]. Podobny punkt odniesienia przyjmuje J. Bossak, który konkurencyjność określa jako zdolność gospodarki do szybkiego i zrównoważonego rozwoju, zgodnego z ewolucją międzynarodowego układu gospodarczego [Bossak, 1989, s. 94].

Problematyką konkurencyjności zajmuje się także M.E. Porter⁴. W swoich pracach akcentuje on pierwotne znaczenie konkurencyjności firm dla konkurencyjności całej gospodarki, jednak docenia również rolę otoczenia, w którym te firmy działają. Powoduje to, że konkurencyjność w skali makro jest czymś więcej niż tylko sumą konkurencyjności krajowych podmiotów. Według Portera dążenie do wyjaśnienia konkurencyjności na szczeblu ogólnonarodowym jest poszukiwaniem odpowiedzi na niewłaściwe pytanie. Zamiast tego musimy zrozumieć wyznaczniki efektywności i stopę jej wzrostu. Aby znaleźć odpowiedź, musimy skupić uwagę nie na gospodarce narodowej jako całości, ale na konkretnych sektorach i ich segmentach [Porter, 2001, s. 200].

W literaturze ekonomicznej nie brakuje głosów krytycznie oceniających badania nad konkurencyjnością na poziomie makroekonomicznym. Jako przykład może posłużyć stanowisko P.R. Krugmana, który konkurencyjność nazywa „niebezpieczną obsesją”. Jego zdaniem konkurencyjność między państwami może prowadzić do trzech niebezpieczeństw: 1) marnotrawienia pieniędzy rządów, rzekomo w celu zwiększenia konkurencyjności, 2) protekcjonizmu i wojen handlowych (nawet na skalę globalną), oraz 3) pojawienia się złych nastojów politycznych dotyczących spraw wagi państwowej. Autor tych tez uważa konkurencyjność za „grę o sumie zerowej”, czyli taką, w której zysk jednego państwa z wymiany międzynarodowej oznacza odpowiednią (proporcjonalną) stratę drugiego państwa – sprowadza tym samym to pojęcie do poziomu walki konkurencyjnej tylko między przedsiębiorstwami [Krugman, 1994].

Ośrodki naukowe, organizacje międzynarodowe i instytucje często proponują własne definicje konkurencyjności, np. autorzy popularnego raportu *World Competitiveness Yearbook* przygotowywanego przez International Institute for Management Development (IMD) określają konkurencyjność jako zdolność kraju do tworzenia wartości, a tym samym do powiększania bogactwa poprzez za-

---

⁴ Michael E. Porter – profesor zarządzania w biznesie i pracownik katedry C. Rolanda Christensena w Harvard Business School. Za kadencji Ronalda Reagana został wybrany do Komisji Prezydenta ds. Konkurencyjności Przemysłu. Jest doradcą głów państw, gubernatorów, burmistrzów i dyrektorów generalnych firm z całego świata. Laureat Nagrody Wellsa w dziedzinie ekonomii, Nagrody Adama Smitha, trzech Nagród McKinseya. Został uhonorowany doktorem honoris causa Akademii Ekonomicznej w Sztokholmie i sześciu innych uczelni. Jest autorem czternastu książek, współtwórcą rankingu międzynarodowej konkurencyjności IMD, publikowanego przez Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania.

rzządzanie posiadanymi zasobami, procesami, atrakcyjnością i agresywnością, globalnością i bliskością oraz przekształcaniem powyższych związków w model ekonomiczny i społeczny. Kraj jest konkurencyjny, jeśli generuje proporcjonalnie więcej bogactwa niż konkurenci na rynku światowym [Institute for Management Development, 2009, s. 470]. A zatem międzynarodowa konkurencyjność, mierząca wydajność państwa i jego przewagę konkurencyjną, stanowi punkt odniesienia co do kierunków działań, jakie stoją przed gospodarką w przyszłości. Wynikiem długoletnich badań i dyskusji problemów pomiaru konkurencyjności międzynarodowej jest obecnie używana definicja, która sumuje dorobek teoretyczny ekonomii, czynniki rozwoju gospodarczego i jakość przestrzeni gospodarczej dla działalności przedsiębiorstw. Definicja akademicka – jak nazywają ją autorzy raportu *World Competitiveness Yearbook* – zainspirowała badania nad konkurencyjnością międzynarodową, którą postrzega się jako obszar teorii ekonomii analizujący zjawiska gospodarcze i polityczne kształtujące zdolność państwa do tworzenia i utrzymania środowiska, w którym nastąpi wzrost wartości przedsiębiorstw oraz wzrost dobrobytu ludności. W raporcie tym przedstawiono również drugą, uproszczoną wersję pierwszej definicji, tzw. definicję ekonomiczną konkurencyjności międzynarodowej. Jest to zdolność narodu do zarządzania dostępnymi im dobrami i umiejętnościami ludzkimi w celu osiągnięcia dobrobytu swoich obywateli [Institute for Management Development, 2009, s. 478-479].

Kolejnym przykładem wielowymiarowego pojmowania konkurencyjności jest definicja Światowego Forum Ekonomicznego (World Economic Forum – WEF). Uwzględnia ona zarówno mikro-, jak i makroekonomiczne parametry wpływające na długotrwały wzrost gospodarczy. Według najnowszej wersji raportu *The Global Competitiveness Report 2014-2015* konkurencyjność to zbiór instytucji, polityk i czynników determinujących poziom produktywności danego państwa. Jeżeli gospodarka jest konkurencyjna, to zdaniem autorów raportu, znaczy, że ma wysoką produktywność pozwalającą na osiągnięcie wysokich dochodów i wysokiego poziomu życia obywateli danego państwa, a także wyższych stóp zwrotu z inwestycji [WEF, 2014, s. 4]. Rozumowanie takie można odzwierciedlić za pomocą następującej prawidłowości: poziom wydajności państwa w bezpośredni sposób przekłada się na poziom dobrobytu, a bardziej konkurencyjna gospodarka jest w stanie zapewnić wyższy poziom dochodów społeczeństwu. Poziom produktywności decyduje również o wysokości wskaźnika efektywności inwestycji w gospodarce – stopie zysku, która jest fundamentalnym czynnikiem wzrostu gospodarczego.

Nieco inne rozumienie konkurencyjności międzynarodowej prezentuje irlandzka Narodowa Rada Konkurencyjności (National Competitiveness Coun-

cil)⁵. Jak zapisano w najnowszej wersji raportu *Ireland's Competitiveness Scorecard 2015*, konkurencyjność międzynarodowa gospodarki oznacza zdolność krajowych firm do konkurowania na rynkach zagranicznych; rynki te obejmują międzynarodowy przepływ towarów, kapitałów i usług. Na międzynarodowym rynku towarów i usług rywalizują ze sobą przedsiębiorstwa z poszczególnych państw. Dzięki obniżaniu barier taryfowych w handlu międzynarodowym wciąż się on rozszerza i pogłębia. Na rynku kapitałów rywalizują państwa dążące do przyciągnięcia jak największych zagranicznych inwestycji bezpośrednich [Ireland's Competitiveness Scorecard 2015, s. 50].

Podsumowanie

Zaprezentowane powyżej teoretyczne koncepcje definiowania konkurencyjności na poziomie makroekonomicznym dają dowód temu, jak bardzo istotnym, kompleksowym i wielowymiarowym problemem badawczym pozostają próby tworzenia podstaw teorii międzynarodowej konkurencyjności gospodarki, teorii o charakterze deskryptywnym i normatywnym. Wyraźnie należy podkreślić, iż konkurencyjność międzynarodowa to pojęcie mieszczące w sobie wiele innych i kojarzone z różnymi pokrewnymi kategoriami; obfitość pojawiających się definicji konkurencyjności międzynarodowej w dziedzinie nauk ekonomicznych (i nie tylko) powoduje, iż obecnie zaobserwować można swego rodzaju „rozkwit” tej kategorii pojęciowej, co powoduje znaczne rozmycie semantyczne. Co więcej, pojawia się na tym tle problem odnośnie do praktycznej sfery formułowanych definicji. Otóż w wielu przypadkach brak jest możliwości ich empirycznej weryfikacji, czy też negacji – wówczas stawia to pod znakiem zapytania samą wartość naukową tak tworzonych teorii. Niemniej warto podkreślić, iż prowadzone badania naukowe w tym obszarze koncentrują się na problematyce wymiany międzynarodowej, połączonej z dobrobytem obywateli, na wzajemnych relacjach pomiędzy konkurencyjnością a wzrostem i rozwojem gospodarczym, na sposobach budowania unikalnych wartości w gospodarce, pozwalających uzyskać przewagi konkurencyjne. Ostatnia konkluzja zawiera się w konstatacji, iż dokonując *explicite* pomiaru i obserwując „skutek” (międzynarodową pozycję konkurencyjną), należy wykonać rozpoznanie poprzez wnikięcie w „przyczyny” (międzynarodową zdolność konkurencyjną), a te często pozostają jedynie *implicite* lub są wręcz niemierzalne i nieobserwowalne.

---

⁵ Narodową Radę Konkurencyjności powołano w 1997 r. jako instytucję państwową działającą przy rządzie Republiki Irlandzkiej i mającą na celu opracowanie strategii zwiększania konkurencyjności międzynarodowej Irlandii.

Literatura

- Benchmarking the Competitiveness of the European Industry*, COM (96), 463 final, Brussels 1996 [w:] A Hildebrandt (2002), *Competitiveness – Attempts To Define And Measure the Event*, “The European Communities”, No. 3 (126).
- Bieńkowski W., Weresa M.A., Radło M.J., red. (2010), *Konkurencyjność Polski na tle zmian gospodarczych w krajach OECD. Ewolucja znaczenia czynników konkurencyjności*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Bieńkowski W. (1996), *Reaganomika i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki polskiej*, PWN, Warszawa.
- Bossak J. (1989), *Zmiany międzynarodowej konkurencyjności głównych krajów kapitalistycznych i ich konsekwencje dla stosunków Polski z zagranicą*, IKiCHZ, Warszawa.
- Bossak J.W., Bieńkowski W. (2004), *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, SGH, Warszawa.
- Burnewicz J. (1993), *Ekonomika transportu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Carbaugh R.J. (2000), *International Economics 7th Edition*, South Western College Publishing, Cincinnati.
- Cho D.S., Chang Moon H. (1998), *A Nation`s International Competitiveness In Different Stages of Economic Development*, “Advances in Competitiveness Research”, Vol. 6, No. 1, American Society for Competitiveness.
- Fagerberg J. (1996), *Technology and Competitiveness*, Oxford Review of Economic Policy.
- Fagerberg J. (1988), *International Competitiveness*, “The Economic Journal”, June.
- Fagerberg J., Knell M., Srholec M. (2004), *The Competitiveness of Nations: Economic Growth in the ECE Region*, „Economic Survey of Europe”, No. 2.
- Gorynia M. (2002), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań.
- Institute for Management Development (2009), *World Competitiveness Yearbook 2009*, Lausanne.
- Ireland`s Competitiveness Scorecard 2015*, <http://www.competitiveness.ie/Publications/2015/Ireland%20s%20Competitiveness%20Scorecard%202015.html> (dostęp: 18.09.2015).
- Krugman P. (1994), *Competitiveness: A Dangerous Obsession*, „Foreign Affairs”, No. 2.
- Lundvall B., Johnson B. (1994), *The Learning Economy*, “Journal of Industry Studies”, Vol. 1, No. 2.
- Misala J. (2002), *Mierniki konkurencyjności gospodarki Polski, aspekty teoretyczne i wnioski dla Polski*, „Zeszyty Naukowe Kolegium Gospodarki Światowej”, nr 12, SGH, Warszawa.
- Misala, J. (2011), *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki narodowej*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

- Misala J., Młynarzewska I., Misztal P., Siek E. (2007), *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki Polski. Teoria i praktyka*, Politechnika Radomska, Wydział Ekonomiczny, Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Integracji Regionalnej, Radom.
- Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki polskiej*, Raport nr 30 Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Warszawa 1997, s. 13.
- Porter M.E. (1990), *The Competitive Advantage of Nations*, Macmillan Press.
- Porter M.E. (2001), *Porter o konkurencji*, PWN, Warszawa.
- Sachs J.D., Stone G.L. (2000), *Year in review [w:] The Global Competitiveness Report 2000*, WEF, Geneva.
- Olczyk M. (2008), *Konkurencyjność. Teoria i praktyka*, CeDeWu, Warszawa.
- Weredyk K. (2002), *Konkurencyjność Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, Tom 2, Instytut Gospodarki Światowej, Warszawa.
- Weresa M.A., red. (2015), *Polska. Raport o konkurencyjności 2015*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Wysokińska Z. (2001), *Konkurencyjność w międzynarodowym i globalnym rynku technologiami*, PWN, Warszawa-Lódź.
- Wziętek-Kubiak A. (2001), *Międzynarodowa specjalizacja a konkurencyjność*, „Ekonomista”, nr 4.
- WEF (2014), *The Global Competitiveness Report 2014-2015*, World Economic Forum, Geneva.
- Yglesias E. (2003), *Modeling the Technological Competitiveness of Nations*, “Scientrometrics”, Vol. 57, No. 2.
- Zawiślińska I. (2003), *Gospodarka Kanady przełomu wieków. Międzynarodowa pozycja konkurencyjna*, SGH, Warszawa.

THEORETICAL ASPECTS OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY

Summary: The article attempts to analyze current trends and research issues in the field of the international competitiveness of the economy. Conducted a discussion took into account the various positions and concepts definition of this category, including both the results of national surveys of economists and scientists of world fame, and critical voices. Supplement these considerations was the presentation of the solutions used by international organizations such as the World Economic Forum, International Institute for Management Development, the National Competitiveness Council, which for years specialized in the study of international competitiveness.

Keywords: competitiveness, competitive position, competitive capacity, economic growth.